

Christen – zijn in Senegal

Levendige Kerk in de diaspora

In een land waarin de christenen slechts vijf procent van de bevolking uitmaken, is het essentieel, dat het geloof actief beleefd wordt – in het ziekenhuis, in de moestuin, bij gemeenschappelijke feesten met de islamitische medeburgers. Abbé Pierre Dione, priester in het bisdom Kaolack, beschrijft de situatie van de Kerk in Senegal.

De Kerk in Senegal is jong. Ze wil groeien en bevindt zich op een weg, waar hindernissen wachten – maar ook kansen: want de Senegalese Kerk verkondigt een evangelie van het dagelijks leven, dat put uit de traditionele Afrikaanse waarden. Ze engageert zich in de samenleving, ze doet mee in de interreligieuze dialoog – en definieert zich niet in de laatste plaats als lokale kerk in kleine christelijke gemeenschappen. Want alleen wanneer het evangelie het hart van de mensen in Senegal raakt, kan de Kerk geworteld raken.

Voor een dergelijke inculturatie moet God tot de mensen spreken doorheen hun cultuur en hun waarden. Wat de liturgievieringen betreft, zijn het de vele jonge mensen in de Kerk, die haar al een Senegalees gezicht geven. Bij feestelijke liturgievieringen dansen de gelovigen in de processie naar het altaar op het ritme van hun trommels. Bij het oogstdankfeest brengen de mensen hun producten naar het altaar: vruchten uit de streek, pinda's, gierst, rijst of

palmolie. Alle parochies in de steden hebben koren en zingen liederen in hun eigen lokale taal, zoals Wolof, Sérèr, Dioula of Mandja.

“Téranga” – gastvrijheid

“Téranga” komt van “Teral”, wat in de taal van de Wolof “ontvangen” betekent, en ook “goed behandelen, iemand als gast ontvangen”. De “Téranga” is een deugd die alle Senegalezen bezitten. Het is een voorbeeld van het samengaan van christelijke ethiek en Afrikaanse waarden. Niet alleen de mensen leven deze “christelijke Téranga”, ook de Kerk doet dit doordat ze elke persoon opneemt die hulp nodig heeft, ongeacht herkomst of religie. De “Téranga” heeft de weg voor de Kerk in Senegal bereid.

En ze bereidt de weg voor een ontwikkeling van de Senegalese samenleving met medewerking van de christenen in het land. Hoewel de katholieke Kerk een minderheid is, heeft ze zich door haar engagement tot een belangrijke speler in de maatschappij gemaakt.

In de gezondheidszorg wordt dit vooral op het platteland duidelijk. Als daar een parochie wordt gesticht, ontstaat er meestal ook een ziekenhuis. De programma's en voorzieningen van de Kerk hebben duidelijk effect. Zo is er bijvoorbeeld een zeer sterke afname van kindersterfte op het platteland. Ook met betrekking tot aids-preventie en de verzorging van geïnfecteerden neemt de Kerk in Senegal een voortrekkersrol op zich. Preventieprogramma's helpen bovendien in de strijd tegen malaria.

Voor beter onderwijs aan kinderen en volwassenen is de Kerk overal in Senegal actief. Waar het financieel mogelijk is, betalen mensen schoolgeld naar gelang hun inkomen. De vele katholieke bewegingen in het land, zoals de scouting, zorgen voor verdere alledaagse vorming. Door middel van scholen, internaten, opleidingscentra en parochiegroepen

zuster Christine Ngom gaat langs de dorpen

bevordert de Kerk ook de ontwikkeling van vrouwen in Senegal. Daarbij komen dan nog de centra voor vrouwenontwikkeling die in veel bisdommen geleid worden door vrouwelijke religieuzen. In de dorpen zijn er alfabetiseringsprogramma's in de lokale taal. Ook in zaken als bescherming van het milieu loopt de Kerk in Senegal voorop. Waar een parochie opgericht wordt, een school of een ziekenhuis gebouwd wordt, wordt tegelijkertijd een project tot herbebossing gestart.

Dialogo van het leven met de moslims

In de christelijke – islamitische dialoog in Senegal gaat het ook om respect. Daarbij is het belangrijk het eigen geloof niet te relativiseren. In Senegal speelt de dialoog van het leven een centrale rol. Het gaat immers om een sfeer waarin mensen op een open manier en als burens met elkaar samenleven en in de geest van het Tweede Vaticaans Concilie vreugde en verdriet met elkaar delen. Trefpunten voor een goed contact met de islamitische medeburgers is het sociale werk van de Kerk in Senegal: scholen, gezondheidscentra, ontwikkelingsprojecten – dit vinden moslims net zo belangrijk als christenen. Veel families bestaan uit christenen en moslims. Zelfs enkele priesters komen uit een islamitische familie. De dialoog vindt plaats in alle maatschappelijke lagen. Moslims en christenen nodigen elkaar uit op hun religieuze feesten. Ook de geestelijke leiders in Senegal hebben overleg met elkaar. Zo gebeurt het regelmatig dat bisschoppen en imams gezamenlijk een brief ondertekenen, om politici en burgers op belangrijke thema's aan te spreken.

Een Kerk, vaak zonder middelen

De vele roepingen tot het priesterschap vormen een kracht die 20 jaar geleden nog ondenkbaar geweest zou zijn. In 2011 hebben wij 370 priesters, inclusief de priesters van de missieordes. Het is goed dat er inmiddels meer Senegalese priesters in het land werkzaam zijn dan priesters uit de missieordes – zowel met betrekking tot de zielzorg als ook voor een daadwerkelijke verworteling. Maar het maakt ook meteen duidelijk, hoe arm

de Kerk in Senegal is. De priesters hebben vaak geen middelen. Zij zijn daarom gedwongen om hun parochies met nevenarbeid financieel te helpen. Zo worden bijvoorbeeld de opbrengsten van de moestuin gebruikt om medewerkers te betalen en het pastorale werk zeker te stellen.

Daarom is de samenwerking met en ondersteuning door Missio / Pauselijke Missiewerken zo belangrijk. Door financiële ondersteuning kunnen de priesters weer verder.

Twee jaar geleden heeft Senegal, zoals vele andere Afrikaanse landen, zijn 50-jarige onafhankelijkheid gevierd. De balans over die jaren is dubbel. Weliswaar zijn de mensen blij dat ze hun leven nu zelf in de hand hebben, maar de jonge landen lijden nog. De weinige middelen die na de koloniale overheersing overbleven, heeft de politieke elite zich toegeëigend. Coups door het leger betekenden vaak weer een andere vorm van dictatuur en revoluties zijn vaak maar een kleine minderheid ten goede gekomen. Afrikaanse politici hebben de handen niet vrij om met de ontwikkeling van hun land te beginnen, waarbij ook nog eens de kwestie van globalisering komt, die wij Afrikanen niet kunnen beïnvloeden.

zondagsmis in kathedraal St. Théophile in Kaolack

Maar de onafhankelijkheid heeft het voor de Kerk in Afrika mogelijk gemaakt haar structuren / organisatie op te bouwen en haar werk te doen. Want de bevolking van Senegal en van het hele continent wacht op de vervulling van de woorden van Jezus, "Ik ben gekomen, opdat zij leven zouden bezitten, en wel in overvloed." (Joh. 10,10)

Abbé Pierre Dione is vicaris en pastor van de kathedrale parochie St. Théophile in het bisdom Kaolack.

© Missio Nederland, 2012.

© Foto's: Fritz Stark